

De Spanjaarden zijn de grootste cocaïnegebruikers ter wereld, aldus de VN. De oorzaken variëren volgens deskundigen van Spanjes feestcultuur tot de rol van Spanje als drugsroute.

Door onze correspondent
STEVEN ADOLF

SEVILLA, 31 JULI. Het is druk deze ochtend in de grote patio van het gebouw waar Proyecto Hombre (Project Mens) zijn inloop heeft voor de verslaafden van Sevilla. Gezette moeders in bloemetjesjurken en vaders met hoeden op wisselen op luide toon ervaringen uit. In een klaslokaal op de eerste verdieping geeft Isabel (35) les aan jongere verslaafden. Zelf is ze een jaar en vier maanden van haar cocaïneverslaving af. Maar het kost deze blonde, frêle vrouw nog steeds zichtbaar moeite haar verhaal te doen. „Ik basede coke, injecteerde het ook. Ik had mijn limiet bereikt en toen kwam ik hier naartoe voor hulp.”

Schaamte en vertwijfeling heersen in Spanje, sinds de Verenigde Naties vorige maand in hun jaarlijkse drugsrapportage concludeerden dat het land wereldwijd op de eerste plaats van cokegebruikers staat. Drie procent van de bevolking gebruikt, aldus de VN. In het rivierwater nabij het provinciestadje Miranda del Ebro werd per hoofd van de bevolking een hogere concentratie aan coke-afvalstoffen aangetroffen dan in New York. Inmiddels zijn vraagtekens gezet bij de laatste meting. Maar de algemene conclusie over het cokegebruik wekte minder verbazing in kringen van drugsdeskundigen.

Ex-verslaafde Isabel kleedt zich met smaak, ze behoort duidelijk tot de chiquere Andalusische burgerij. Geen weggeteerde junk die auto's helpt inparkeren, zoals je ze sinds de jaren zeventig in Sevilla aantreft. Haar toenmalige man, met wie ze samen gebruikte, was advocaat. „Geld was nooit een probleem.” Ook patiëntebezoeker José Luis (27) had goed werk en verdiende genoeg om zijn cokeverslaving te financieren. Toen hij op 15

Spanje schaamt zich voor zó veel cokegebruikers

gram per week zat, begon hij zelf te dealen. Alberto (24) gapte het geld uit de apothekerspraktijk van zijn vader.

De arts Francisco Herrera, directeur van het Proyecto Hombre, heeft het gebruik in Sevilla's verslaafdenscene zien veranderen. „In de jaren tachtig hadden we last van epidemisch heroïnegebruik. Vaak straatzwerfers, afkomstig uit probleemgezinnen en gebruikers van van alles en nog wat”, zegt hij. Die bestaan nog steeds, maar de grootste groep verslaafden is nu aan de cocaïne. Het nieuwe gebruikersprofiel: jonge volwassenen,

sterkers op de sportschool. Xtc voor de juiste ontspanning in de discotheek, tegenwoordig ook populair in de vorm van pure xtc in poeder die in Spanje als 'cristal' wordt aangeduid. En waarom dan niet een lijntje coke in het week-einde?

Adriano Sack, Duits auteur van het juist verschenen drugscompendium *Breites Wissen*, kent de Spaanse drugscene al sinds de jaren negentig. „Wat opvalt is dat je nauwelijks subculturen hebt. Drugsgebruik, zoals bij coke, tref je aan in alle geledingen van de samenleving”, zegt hij. En het blijft

‘De samenleving is veranderd in een consumptiemaatschappij zonder grenzen’

dertigers met een goede baan, uit normale gezinnen, die van geleidelijk gebruik vervallen tot een verslaving. „Dat soort gebruikers was tien, vijftien jaar geleden nog ondenkbaar”, aldus Herrera.

Cocaine is in. In bars, discotheken, op feestjes of in restaurants: het is niet ongebruikelijk dat meer personen tegelijk naar het toilet verdwijnen voor het nemen van een snuifje. In sommige 'afters', bars die 's ochtends of 's middags opengaan na het sluiten van de discotheek, wordt zelfs buiten de toiletten gebruikt. Alberto: „Ik begon op mijn achttiende. Het hoorde gewoon bij het uitgaan.”

Het heeft volgens Alberto ook te maken met de onbekommerde manier waarop in Spanje wordt gekeken naar het gebruik van stimulerende middelen. Spiervers-

niet beperkt tot de grote steden Madrid en Barcelona: van Valencia tot Sevilla is het minstens zo gebruikelijk. De megadiscotheken van Ibiza golden als de voortrekkers van de verbreiding van de xtc-cultuur in de late jaren tachtig. Sack: „Wie in Ibiza op vakantie ging, nam de xtc mee terug naar Londen of Parijs.”

Als een van de belangrijkste oorzaken van het sterk gegroeide drugsgebruik wordt gezien dat Spanje vanouds geldt als de belangrijkste doorvoerhaven van drugs naar de Europese markt. De Marokkaanse hasj wordt traditioneel via het zuiden van het land binnengesmokkeld. De cocaïne wordt over zee vanuit Zuid- en Midden-Amerika aangevoerd, aanvankelijk via de noordwestelijke regio van Galicië, steeds vaker

via een tussenstop aan de Afrikaanse westkust richting Canarische Eilanden en Zuid-Spanje. „Het aanbod is hier altijd overvloedig geweest, de prijzen relatief laag”, zegt arts Francisco Herrera.

Daarnaast hebben Spanjaarden een naam hoog te houden als het op feestvieren aankomt, bij voorkeur tot aan de volgende morgen toe. Dat begint al vroeg: de zogenaamde *botellón*. Het straatfeest waarbij scholieren het massaal op een drinken zetten, mag zich in een groeiende populariteit verheugen. Een deel van de feestgangers stroomt door naar het serieuze werk, zegt Herrera. Een lijntje coke of een speedpil geeft energie om door te gaan.

Over risico's hoorde je tot voor kort weinig. „Het gevaar van een drug als coke is jarenlang gebagatelliseerd”, denkt Eusebio Megías, drugsexpert van de stichting Hulp tegen drugsverslaving (FAD). Met reclamecampagnes en informatieverstrekking timmert zijn stichting aan de weg om hier verandering in te brengen.

De spectaculaire groei van het drugsgebruik heeft volgens Megías ook te maken met Spanje's explosieve welvaartsstijging. „De samenleving is veranderd in een consumptiemaatschappij zonder limieten, waarin drugs worden beschouwd als gewoon weer een product waar iedereen recht op heeft. Liefst gratis. De eventuele problemen moet iemand anders maar oplossen.”

Die problemen zitten op de patio van Proyecto Hombre in Sevilla. Alberto. „Ik verloor mijn werk, mijn vrienden, mijn familie. Ik kreeg last van depressies”. José Luis stortte geestelijk en fysiek in door de coke. Nu helpen beiden met de opvang van andere verslaafden en geven voorlichting aan jongeren. Eenvoudig is dat niet, want coke mag in termen van marketing uiterst succesvolle heten, zegt hulpverlener Herrera. De grote drugdealers zijn er in geslaagd om cocaïne van een positief imago te voorzien. „Een snelle moderne drug: het gevaar valt mee. Dat maakt het gebruik van cocaïne voor ons moeilijk te bestrijden.”

 Het volledige VN-rapport is te lezen via www.unodc.org